

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การปกครองในระบบประชาธิปไตยสาระสำคัญของระบบประชาธิปไตยนอกจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองประเทศแล้วสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ขาดเสียมิได้ในการปกครองในระบบประชาธิปไตย คือ การให้ความคุ้มครองแก่สิทธิและเสรีภาพของประชาชนในรัฐสำหรับประเทศไทยแล้วได้มีมาตรการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนปรากฏอยู่อย่างแข็งขันในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 รัฐจะสามารถกระทำการที่ฝ่าฝืนหรือล่วงละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพที่ถูกกำหนดรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมายเฉพาะที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น แต่จะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพมิได้ กระนั้นก็ดีแม้จะได้มีการบัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวแล้วก็ตามแต่ก็ยังมีความหมายที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการกระทำการที่จะใช้อำนาจรัฐสามารถสั่งหรือบัญชาการให้ประชาชนกระทำการหรือยอมกระทำการตามความประสงค์ที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษสงสัยว่าได้มีการกระทำที่เป็นความผิดและอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้นำเสนอให้เห็นถึงปัญหาการตีความการใช้มาตรการพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ปัญหาการตีความการใช้มาตรการพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

การใช้มาตรการพิเศษตามพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจในการใช้มาตรการพิเศษ คือ การใช้มาตรการพิเศษในการค้นเคหะสถานตามมาตรา 24(1) การใช้มาตรการพิเศษในการค้นยานพาหนะของบุคคลตามมาตรา 24(2) การใช้มาตรการพิเศษในการดักข้อมูลของบุคคลตามมาตรา 25 การใช้มาตรการพิเศษในการแฝงตัวเข้าไปในองค์กรตามมาตรา 27 การใช้มาตรการพิเศษต่างๆนี้มีปัญหาในการตีความถึงอำนาจการใช้มาตรการพิเศษดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามมาตรา 24 (1) ในการเข้าไปรบกวนสิทธิของผู้ทรงสิทธิในเคหะสถานหรือสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจค้น โดยอาศัยเหตุเพียง “สงสัยว่า” มีบุคคลที่ได้กระทำความผิดคดีพิเศษหลบซ่อนตัวอยู่ หรือมีทรัพย์สินที่ใช้หรือได้มาจากการ

กระทำความผิด โดยไม่ได้คำนึงว่าจะมีบุคคลที่ได้กระทำความผิดคดีพิเศษหลบซ่อนตัวอยู่ หรือมีทรัพย์สินที่ใช้หรือได้มาจากการกระทำความผิดอยู่จริงหรือไม่ คงอาศัยแต่เหตุที่เลื่อนลอยหรือความเชื่อโดยสันติญาณเท่านั้น โดยไม่ได้คำนึงถึงบทบัญญัติในการให้อำนาจรัฐเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามมาตรา 29¹วรรคแรก ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 แต่อย่างใด

2. ปัญหาการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามมาตรา 24 (2) ในการให้อำนาจรัฐเพื่อรบกวนสิทธิในการเดินทางหรือสิทธิในทรัพย์สินของประชาชนในการเป็นเจ้าของยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง เพียงเพราะเหตุ “สงสัยว่า” มีทรัพย์สินซึ่งมีไว้หรือได้มาจากการกระทำความผิด หรือมีทรัพย์สินที่จะได้ใช้หรือจะได้ใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ โดยไม่ได้คำนึงว่าจะได้มีทรัพย์สินซึ่งมีไว้หรือได้มาจากการกระทำความผิด หรือมีทรัพย์สินที่จะได้ใช้หรือจะได้ใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษอยู่จริงหรือไม่ คงอาศัยเพียงแต่ข้อมูลของการรายงานด้านการข่าวเท่านั้น การกระทำของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนี้เป็นการกระทำที่ไม่ได้คำนึงถึงบทบัญญัติในการให้อำนาจรัฐเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามมาตรา 29²วรรคแรก ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 แต่อย่างใด

3. ปัญหาตามมาตรา 25 ในการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารของบุคคลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ถูกส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใดๆ ที่ใช้ในการสื่อสารสามารถที่จะถูกรบกวนจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้ โดยวิธีการตามมาตรการพิเศษของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษนี้เป็นการรบกวนซึ่งสิทธิที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ทั้งสิ้น พนักงานสอบสวนคดีพิเศษซึ่งจะเป็นผู้ได้รับอนุญาตตามมาตรานี้เป็นผู้ที่อธิบดีเห็นสมควรที่จะใช้อำนาจพิเศษดังกล่าว โดยให้ยื่นเป็นคำขอฝ่ายเดียวต่ออธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา การที่ได้กำหนดไว้เช่นนี้หาได้ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ได้รับผลร้ายจากการใช้มาตรการดังกล่าวได้

4. ปัญหาตามมาตรา 27 ในการแฝงตัวเข้าไปในองค์กรหรือกลุ่มคนใด เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนรวมทั้งจัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดๆ ขึ้น การแฝงตัวเข้าไปในองค์กรหรือ

¹ มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

² มาตรา 29 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กลุ่มคนใดนั้นอาจทำให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้รับผลกระทบหรือกระทำที่ที่เป็นความผิดต่อกฎหมายได้ ดังนั้นหากมีการผูกขาดอำนาจอนุญาตให้เจ้าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษสามารถเข้าทำการแฝงตัวเข้าไปในองค์กรหรือกลุ่มคนใดๆก็ได้ตามดุลพินิจของบุคคลเพียงคนเดียวคือ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษโดยปราศจากการถ่วงดุลอำนาจแล้ว สิทธิและเสรีภาพของประชาชนผู้เป็นเจ้าขององค์กรหรือกลุ่มคนใดๆ ที่เป็นผู้ถูกระทำการแฝงตัวก็จะไม่ได้รับการคุ้มครองแต่อย่างใด

เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ “ใช้มาตรการพิเศษในการให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน” ผู้เขียนเกรงว่าพนักงานสอบสวนคดีพิเศษจะใช้อำนาจพิเศษไปกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างเสรี ดังนั้นจึงควรมีแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนผู้บริสุทธิ์ด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ศึกษามีความเห็นว่าควรที่จะมีการแก้ไขบทบัญญัติของมาตราดังกล่าวที่ให้อำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการเข้าไปตรวจค้นเคหสถานหรือการรบกวนสิทธิส่วนบุคคลของประชาชนซึ่งมีสิทธิในเคหสถานนั้น โดยตัดข้อความของกฎหมายที่ให้อำนาจพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการเข้าไปตรวจค้นเคหสถานที่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษอ้างเพียง “สงสัยว่าจะมี” โดยปราศจากหลักฐานหรือข้ออ้างอิงใดๆในการอ้างเหตุแห่งการ “สงสัย” นั้นออกเสีย โดยผู้ศึกษาเห็นว่าควรที่จะเอาหลักการในการตรวจค้นเคหสถานโดยไม่มีหมายค้นขององค์กรตุลาการหรือศาลของประเทศญี่ปุ่นที่ถูกกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code of Criminal Procedure) มาตรา 210 มาปรับใช้เพื่อเป็นการแก้ไขพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 เสียใหม่ โดยแก้ไขจากเดิม

“มาตรา 24 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(1) เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจค้น เมื่อมีเหตุสงสัยตามสมควรว่ามีบุคคลที่มีเหตุสงสัยว่ากระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเน้นซ้ำๆ จะเอาหมายค้นมาได้บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม”

แก้ไขเป็น “มาตรา 24 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(2) เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่ใดๆ เพื่อตรวจค้น เมื่อปรากฏเหตุผลอันเพียงพอที่จะให้สงสัยว่ามีบุคคลที่มีเหตุสงสัยว่ากระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษหลบซ่อนอยู่หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเนิ่นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม”

2. ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ควรที่จะมีการจำกัดอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษในการที่จะเข้าทำการตรวจค้นยานพาหนะของบุคคลอันเป็นการลิดลอนและรบกวนสิทธิของประชาชนในการใช้ยานพาหนะซึ่งเป็นสิทธิส่วนตัวและเสรีภาพในการเดินทางโดยใช้ยานพาหนะของบุคคล ด้วยวิธีการตรวจค้นยานพาหนะของบุคคลเพียงอาศัยเหตุผลที่เลื่อนลอยไร้ซึ่งหลักฐานที่น่าเชื่อถือเพียงพอในการเข้าตรวจค้น โดยควรแก้ไขอำนาจของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษใหม่ตามหลักการที่ได้รับรองไว้ด้วยการตีความของศาลสูงประเทศสหรัฐอเมริกาในคดีอาคัมส์และพระราชบัญญัติว่าด้วยตำรวจและพยานหลักฐานในคดีอาญา ค.ศ. 1084 (The Police and Criminal Evidence Act 1984) โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

“มาตรา 24 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย

(2) ค้นบุคคล หรือยานพาหนะที่มีเหตุผลอันน่าเชื่อถือเพียงพอว่ามีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิดหรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือจะใช้ในการกระทำความผิดที่เป็นคดีพิเศษ หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ”

3. ผู้เขียนมีความเห็นว่า หากมีการนำเอาหลักการตามมาตรา 4 ของรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกาฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ค.ศ. 1971 และแนวคำวินิจฉัยของศาลสูงสหรัฐอเมริกาตามคดี Katz V. United States มาใช้เพื่อเป็นการปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยในส่วนพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 25 โดยมีการบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมเป็นบทบัญญัติใหม่เพื่อเป็นการขยายความบทบัญญัติของมาตรา 25 เดิม ก็จะทำให้มาตรการในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในเรื่องของสิทธิในข้อมูลส่วนตัวได้รับการคุ้มครองอย่างแท้จริง โดยผู้เขียนมีความเห็นว่าควรที่จะมีบทบัญญัติดังต่อไปนี้ในพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547

มาตรา 25/1 “พนักงานสอบสวนคดีพิเศษตามมาตรา 25 ต้องแสดงพยานหลักฐานอย่างใดๆ ต่ออธิบดีกรมสอบสวนคดีเพื่อประกอบการกระทำให้ได้มาซึ่งเอกสารหรือข้อมูลข่าวสารอื่นใด ซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศตามมาตรา 25 ด้วย”

มาตรา 25/2 “คำสั่งอนุญาตของศาลตามมาตรา 25 ให้ทำเป็นหนังสือพร้อมด้วยเหตุผล โดยกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งระยะเวลาที่เหมาะสม ในการดักข้อมูลข่าวสาร และให้รายงานต่อศาลให้ทราบทุก 10 วัน

กรณีที่ศาลมีคำสั่งไม่อนุญาตหรืออนุญาตเพียงบางส่วน หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ หรือ พนักงานผู้ยื่นคำร้องอาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขออนุญาตนำพยานหลักฐานมา แสดงเพิ่มเติม

อำนาจในการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารตามคำสั่งศาลย่อมระงับลงเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ที่ต้องสงสัยนั้นเป็น ผู้บริสุทธิ์ โดยให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารแจ้งให้หน่วยงานที่ ดำเนินการเพื่อให้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารเพื่อยุติการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารโดยทันที และ รายงานให้ศาลทราบทันทีที่สามารถกระทำได้”

4. ปัญหาด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขององค์กรหรือกลุ่มคนใด ๆ ในการแผ่ตัวของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าหากมีการนำเอาหลักการในการแผ่ตัวของ ประเทศเยอรมันที่เกี่ยวกับการแผ่ตัวของเจ้าหน้าที่รัฐมาปรับใช้กับพระราชบัญญัติการสอบสวนคดี พิเศษ พ.ศ. 2547 จะเป็นการดียิ่งขึ้นควรที่จะแก้ไขพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. 2547 มาตรา 27 เดิมที่บัญญัติว่า

“ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดี หรือผู้ได้รับมอบหมายมีอำนาจให้บุคคลใด จัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดขึ้นหรือเข้าไปแผ่ตัวใน องค์กรหรือกลุ่มคนใด เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่ อธิบดีกำหนด

การจัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดหรือการเข้าไปแผ่ตัวในองค์กรหรือกลุ่มคนใดเพื่อ ประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยชอบ”

แก้ไขเสียใหม่ ดังนี้

“ในกรณีจำเป็นและเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้อธิบดี หรือผู้ได้รับมอบหมายเสนอให้บุคคลใด จัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดขึ้นหรือเข้าไปแผ่ตัวใน องค์กรหรือกลุ่มคนใด เพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่อธิบดี กำหนด

บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องได้รับความยินยอมจากสำนักงานอัยการ ยกเว้นกรณีเร่งด่วน ที่ใช้มาตรการนี้ ไปพลางก่อน และขอความยินยอมจากสำนักงานอัยการในภายหลังแต่ต้องสิ้นสุด ลงถ้าสำนักงานอัยการมิได้ให้ความยินยอมมาภายในเวลา 3 วัน

การจัดทำเอกสารหรือหลักฐานใดหรือการเข้าไปแผ่ตัวในองค์กรหรือกลุ่มคนใดเพื่อ ประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการกระทำโดยชอบ”